

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ  
БЕРДЯНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

**ЗАТВЕРДЖЕНО**

Рішення вченої ради  
Бердянського державного  
педагогічного університету

від 24 квітня 2019 року  
(протокол № 9)

**ОСНОВИ ПІДПРИЄМНИЦТВА**

**ПРОГРАМА**  
обов'язкової навчальної дисципліни  
підготовки бакалавра  
спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»

**Бердянськ  
2019 рік**

РОЗРОБНИК ПРОГРАМИ:

кандидат економічних наук, доцент Несторенко Т.П.

Обговорено та рекомендовано методичною радою Бердянського державного педагогічного університету “18” квітня 2019 року, протокол № 6

## ВСТУП

Програма обов'язкової навчальної дисципліни «Основи підприємництва» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки фахівців освітнього ступеня «бакалавр», галузі знань 07 «Управління та адміністрування», спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність».

**Предметом** навчальної дисципліни є дослідження сутності підприємництва як особливого виду економічної діяльності, типу господарської поведінки та специфічного фактору виробництва.

**Міждисциплінарні зв'язки:** передують вивченню дисциплін «Підприємництво в сфері послуг», «Мікроекономіка», «Економіка підприємства», «Менеджмент», «Маркетинг», «Економіка праці та соціально-трудова відносини», «Обґрунтування господарських рішень і оцінювання ризиків», «Техніка виконання торгівельних операцій підприємства».

### 1. Мета та завдання навчальної дисципліни

1.1. Метою навчальної дисципліни «Основи підприємництва» є формування у студентів системи базових знань із організації, функціонування та правового регулювання підприємницької діяльності, а відтак формування підприємницького мислення.

1.2. Основними завданнями дисципліни «Основи підприємництва» є формування у студентів цілісного бачення проблематики підприємницької діяльності та навичок підприємницького мислення; вивчення суті та форм ведення бізнесу в сучасних умовах господарювання, принципів вибору певного виду підприємницької діяльності; оволодіння новітніми управлінськими підходами та застосування сучасних науково-технічних досягнень в процесі ведення бізнесу.

1.3. Згідно з вимогами освітньо-професійної програми, студенти повинні набути таких компетентостей:

ЗК2. Здатність застосовувати отримані знання в практичних ситуаціях.

ЗК7. Здатність працювати в команді.

СК 6. Здатність здійснювати діяльність з дотриманням вимог нормативно-правових документів у сфері підприємницької, торговельної та біржової діяльності;

та демонструвати такі результати навчання:

ПРН 1. Використовувати базові знання з підприємництва, торгівлі і біржової діяльності й уміння критичного мислення, аналізу та синтезу в професійних цілях.

ПРН 7. Демонструвати підприємливість в різних напрямках професійної діяльності та брати відповідальність за результати.

ПРН 11. Демонструвати базові й структуровані знання у сфері підприємництва, торгівлі та біржової діяльності для подальшого використання на практиці контексті розвитку економіки Північного Приазов'я.

ПРН 12. Володіти методами та інструментарієм для обґрунтування управлінських рішень щодо створення й функціонування підприємницьких, торговельних і біржових структур.

ПРН 14. Вміти застосовувати інноваційні підходи в підприємницькій, торговельній та біржовій діяльності.

ПРН 16. Знати нормативно-правове забезпечення діяльності підприємницьких, торговельних та біржових структур і застосовувати його на практиці.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 6/180 (кредитів ЄКТС/години).

## **2. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни**

**Тема 1.** Підприємництво – характерна риса економічного розвитку суспільства.

Розвиток теорій підприємництва. Сутність і характерні риси підприємництва. Суб'єкти та об'єкти підприємницької діяльності в ринковій економіці. Підприємець – головна фігура економічного процесу. Особисті якості підприємця.

**Тема 2.** Формування підприємницьких структур.

Умови, необхідні для підприємницької діяльності. Принципи організації підприємницьких структур. Основні види підприємств та їх організаційні форми. Об'єднання підприємств: асоціація, корпорація, холдинг, консорціум, концерн. Господарські товариства як суб'єкти підприємництва та їх види. Особливості створення та функціонування акціонерних товариств, товариств з обмеженою відповідальністю, товариств з додатковою відповідальністю, повних товариств, командитних товариств. Здійснення підприємницької діяльності без створення юридичної особи. Особливості діяльності виробничого кооперативу. Особливості розвитку підприємництва в Північному Приазов'ї.

**Тема 3.** Механізм створення власної справи.

Вибір способу започаткування бізнесу. Традиційні способи: створення нового підприємства, купівля існуючого бізнесу. Нетрадиційні способи: прямий маркетинг, пересувна торгівля, франчайзинг, надомний бізнес, вихід зі складу великої компанії. Етапи започаткування власної справи. Засновницькі документи та їх підготовка. Статут підприємництва та засновницький договір. Формування статутного фонду. Порядок відкриття рахунка суб'єкта підприємницької діяльності в установі банку. Припинення діяльності підприємницьких структур.

**Тема 4.** Ринок та конкуренція у системі підприємництва.

Сутність ринку як сфери бізнесу. Зміст конкуренції в системі підприємництва. Методи конкурентного суперництва. Моделі конкурентної поведінки. Особливості поведінки підприємця на конкурентних (досконала конкуренція, монополістична конкуренція) та неконкурентних (олігополія, монополія). ринках. Підприємницька таємниця. Розвиток конкуренції в сучасних умовах.

**Тема 5.** Планування підприємницької діяльності.

Сутність та види планування. Бізнес-план – основа створення підприємства. Стадії розробки бізнес-плану. Структура та технологія розробки бізнес-плану. Сутність та принципи комерційного розрахунку.

**Тема 6.** Підприємницький ризик.

Сутність та функції ринку. Види ризиків. Способи оцінки ризиків підприємства. Сутність та основні види ризиків. Управління економічними ризиками. Причини економічних ризиків. Стратегія управління ризиком. Шляхи та методи зниження ризику у підприємницькій діяльності. Інструменти управління ризиками. Страхування як інструмент економічного захисту підприємця. Механізм зменшення економічних ризиків на мікрорівні: дослідження ринку, страхування, диверсифікація ризиків, використання застави, поточний контроль, створення спеціальних резервів і запасів.

**Тема 7.** Державне регулювання підприємницької діяльності.

Необхідність та сутність державного регулювання підприємництва, його форми та методи: адміністративні, правові, економічні. Прямі та непрямі методи регулювання. Інструменти впливу держави на розвиток підприємництва: податкова політика, цінове та кредитно-грошове регулювання, амортизаційна політика, регулювання зовнішньоекономічної діяльності. Обмеження в підприємницькій діяльності. Патентування і ліцензування підприємницької діяльності. Стандартизація і сертифікація. Державна реєстрація суб'єктів підприємництва. Державна підтримка підприємництва. Механізм державної фінансової допомоги суб'єктам підприємництва. Кадрове та інформаційне забезпечення державою підприємницької діяльності. Державні та міжнародні організації, що сприяють розвитку підприємництва.

**Тема 8.** Основи оподаткування підприємницької діяльності.

Сутність податків та загальні основи оподаткування. Податкова система держави та основні види податків в Україні. Оподаткування прибутку підприємств. Платежі за ресурси. Непрямі податки, які сплачують підприємства. Збори і цільові відрахування, які сплачують підприємства. Місцеві податки і збори. Особливості оподаткування суб'єктів малого бізнесу. Загальна та спрощена системи оподаткування. Єдиний податок. Фіксований податок.

**Тема 9.** Маркетинг підприємницької діяльності.

Сутність та значення маркетингу в підприємницькій діяльності. Основна мета та завдання маркетингу. Основні принципи маркетингу. Торгівля і комерція. Вивчення можливостей підприємства. Маркетингові комунікації. Реклама. Нові методи збуту товарів: Internet-комерція, реалізація товарів за каталогами.

**Тема 10.** Менеджмент підприємницької діяльності.

Суть і значення менеджменту. Школи практичного менеджменту. Види та функції менеджменту. Сутність і методи підприємницького управління. Функціональне управління в підприємстві. Планування розвитку суб'єкта підприємництва. Типи менеджерів у вітчизняній та зарубіжній практиці. Менеджер як організатор ефективного управління. Вимоги до ділових і особистих якостей менеджера.

### **Тема 11. Міжнародне підприємництво.**

Сутність та характеристика міжнародного підприємництва. Суб'єкти зовнішньоекономічної діяльності. Розвиток та форми міжнародної підприємницької діяльності. Прямі іноземні інвестиції. Портфельні інвестиції. Глобалізація міжнародного підприємництва. Участь підприємців Північного Приазов'я у міжнародному підприємстві.

### **Тема 12. Культура підприємництва.**

Сутність і значення культури підприємництва. Сутність, види та елементи підприємницької культури. Стилi керівництва: демократичний, ліберальний, автократичний. Норми і правила поведінки керівника. Методи і стилі розв'язання конфліктів. Соціальні цінності та культура підприємницької діяльності. Основні методи впливу підприємця на підлеглих. Психологія підприємництва. Ділова та професійна етика.

### **3. Рекомендована література**

1. Господарський кодекс України: Прийнятий Верховною Радою України 16 січня 2003 р. –К.: Істина, 2003. – 208 с.
2. Податковий кодекс України від 02.12.2010 No 2755-VI [Електронний ресурс] // Відомості Верховної Ради України. – 2011. – No 13-14. – No 15-16, No 17. – ст. 112.
3. Закон України «Про підприємництво» від 7 лютого 1991 р. No 698-XII // ВВР України. – 1991. – No 14. – С. 168.
4. Закон України «Про господарське товариство» від 19 вересня 1991 р. No 1576-XII // ВВР України. – 1991. – No 49. – С. 682.
5. Закон України «Про обмеження монополізму і недопущення недобросовісної конкуренції у підприємницькій діяльності» від 18 лютого 1992 р. No 2132-XII // ВВР України. – 1992. – No 21. – С. 296.
6. Закон України «Про Національну програму сприяння розвитку малого підприємництва в Україні» від 21 грудня 2000 р. No 2157-III // ВВР України. – 2001. – No 40. – С.176.
7. Закон України «Про ліцензування певних видів господарської діяльності» від 1 червня 2000 р. No 1775-III // ВВР України. –2000. – No 36. –С. 299.
8. Закон України «Про патентування деяких видів підприємницької діяльності» від 23 березня 1996 р. No 98/96-ВР // ВВР України. –1996. – No 14.
9. Закон України «Про державну реєстрацію юридичних осіб та фізичних осіб-підприємців» від 15 травня 2003 р. No 755-IV// ВВР України. –2003. – No 15. – С. 203.
10. Закон України «Про фінансовий лізинг» від 11 грудня 2003 р. No 1381-IV // ВВР України. –2004. – No 42. –С. 97.
11. Апопій В.В. Основи підприємництва. Навчальний посібник / В.В.Апопій, С.А.Середа, Н.О.Шутовська. – К.: Новий світ-2000, 2019. – 324 с.
12. Балабан, П.Ю. Комерційна діяльність / П.Ю.Балабан, М.П.Балабан, Т.Л.Міт'яєва, О.М.Михайленко, Л.О.Попова, М.М.Хурса. – К.: Знання, 2015. –500 с.
13. Гой, І.В. Підприємництво: навчальний посібник для ст-ів ВНЗ / І.В. Гой, Т.П. Смелянська. – К. : Центр учбової літератури, 2017. – 368 с.: іл.
14. Грищенко І. М. Підприємницький бізнес: Підруч. для студентів ВНЗ / І.М. Грищенко. – К.: Грамота, 2016. – 519 с.

15. Кібік, О.М. Теорія бізнесу: навчальний посібник / О.М. Кібік, К.В. Білоус. – К. : Алерта, 2017. – 256 с.: іл.

16. Кулішов, В.В. Економічний довідник підприємця: навчальний посібник / В.В. Кулішов. – 2-е видання. – Львів : Магнолія-2006, 2019. – 162 с.: іл.

17. Основи підприємництва: Підручник / [Біляк Т.О., Бірюченко С.Ю., Бужимська К.О., та ін.] ; під заг. ред. Н.В. Валінкевич. – Житомир : ЖДТУ, 2019. – 493 с.

18. Педько А. Основи підприємництва і бізнес-культура / А.Педько. – К.: Центр навчальної літератури, 2019. – 168 с.

19. Підприємництво, торгівля та біржова діяльність: підручник / за ред. д.е.н, проф. І. М. Сотник, д.е.н., проф. Л. М. Таранюка. – Суми : Університетська книга, 2019. – 572 с.: іл.

20. Сотнік І. Підприємництво, торгівля та біржова діяльність : Підручник // І.Сотнік, Л.Таранюк. – К.: Університетська книга, 2018 – 572 с.

21. Соціальне підприємництво: посібник для викладачів курсу / за наук. редакцією к.е.н. А.О. Корнецького. – К.: Фамільна друкарня Huss, 2019. – 160 с.

**4. Методи навчання:** лекція, демонстрування, практичні роботи, метод письмового контролю.

**5. Форма підсумкового контролю успішності навчання екзамен.**

**6. Система оцінювання**

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за національною шкалою		Оцінка шкалою ЄКТС
	Для підсумкового семестрового контролю, що включає екзамен, курсову роботу, практику	Для підсумкового семестрового контролю, що включає залік	Для всіх видів підсумкового контролю
90-100	відмінно	зараховано	A (відмінно)
65-89	добре		BС (добре)
50-64	задовільно		DE (задовільно)
35-49	незадовільно	не зараховано	FX (незадовільно) з можливістю повторного складання
1-34	незадовільно		F (незадовільно) з обов'язковим повторним вивченням дисципліни